

Computerclub HCC weer actief in Zevenaar

De HCC-computervereniging heeft de afdeling Zevenaar nieuw leven ingeblazen. Donderdag 23 februari is er een videoavond in Verenigingsgebouw 'Ons Huis' aan de Dokter Honigstraat 3 in Zevenaar.

Iedereen die meer wil weten over videobewerking is iedere vierde donderdagavond van de maand welkom bij de Hobby Computer Club. De computerexperts van HCC behandelen iedere keer weer nieuwe ontwikkelingen op het gebied van videobewerking, zowel voor beginners als gevorderden.

Wie met een camera op pad is geweest, wordt geholpen bij het maken van een mooi eindproduct. Extra handig is het om een laptop met een programma voor videobewerking te hebben, zoals Pinnacle, Adobe Premiere of Davinci Resolve. De video-avonden worden verzorgd door Bertus Harmsen en Marcel Matthijssse en beginnen om 20.00 uur. Aanmelden is niet nodig. Het eerste bezoek is gratis.

Nieuwe activiteit van Bordspelclub

Liefhebbers van bordspellen kunnen vanaf 26 februari elke laatste zondagmiddag van de maand hun strategie en skills laten zien bij de Bordspelclub in de Wittenburg aan de Markt in Zevenaar.

Er zullen onder andere spellen als Arnak, Catan, Ticket to Ride en Carcassonne worden gespeeld. Zelf een leuk en niet al te ingewikkeld spel meenemen, kan ook. De spellenmiddag begint om 13.30 uur. Aanschuiven bij de Bordspelclub kan tevens elke zaterdagavond van 19.30 tot 23.30 in de Turmac Cultuurfabriek aan de Kerkstraat 27 in Zevenaar.

Vrijkaarten voor Mini Keukenhof

De Zevenaarders Hans Kuijper en John Freires, die in december in de regio gratis bloembollen hebben uitgedeeld, stellen voor genodigden vrijkaarten beschikbaar voor een bezoek komend voorjaar aan de Mini Keukenhof.

Met de kaarten voor de Mini Keukenhof wil het tweetal door corona getroffen bedrijven, organisaties, hulpverleningsdiensten en het personeel van ziekenhuizen, zorginstellingen, de horeca en de musea ondersteunen.

Op de Mini Keukenhof, gelegen op een privéterrein langs de bosrand van het Montferland, zijn komend voorjaar duizenden exclusieve tulpen en andere bloemen te bewonderen. De bollen zijn geleverd door Maveridge, bloembollenexporteur en leverancier van de Keukenhof.

Graven in de vuurlinies van de Liemers

Schrijver Karin van Veen haalt onbekend oorlogsdrama voor voetlicht

Jennifer Faasen

Loopgraven? Dan denk je aan de Eerste Wereldoorlog, toen miljoenen soldaten de dood vonden in de modder van België en Noord-Frankrijk. Ook nu, in Oekraïne, zijn loopgraven in gebruik. Foto's tonen een lugubere gelijkenis tussen de Somme (1917) en Bachmoet (2022). Maar wat veel mensen niet weten, is dat ook de Liemers ooit bezaaid was met loopgraven. Onderzoeker Karin van Veen schreef deze onderbelichte geschiedenis op in het boek 'Graven in de vuurlinie.'

We schrijven eind september 1944. De Slag om Arnhem mislukt en 200.000 mensen langs de Rijn moeten vertrekken. In de Liemers wordt de ontruimde zone een Duits front- en spergebied. Terwijl dorpen en steden acht maanden lang spookachtig leegstaan, moeten Nederlandse mannen tussen Spijk en Rhenen een Duitse verdedigingslinie aanleggen. Deze dwangarbeiders graven letterlijk in de vuurlinie, pal in het schietveld van de geallieerden. Als in april 1945 de bewoners terugkeren in de Liemers, vragen ze zich af: Wat is hier gebeurd?

Het antwoord staat in het nieuwe boek 'Graven in de vuurlinie. Gelderland 1944-1945. Leven in het spergebied langs de Rijn.'

'Toen ik een luchtfoto vergrootte, kwamen de loopgraven tevoorschijn'

Dit eerste deel van een drieluik gaat over de Liemers. Het ligt, vers van de pers en anderhalve kilo zwaar, te pronken op de tafel van Karin van Veen (59), die inmiddels druk bezig is met het afronden van deel II (Arnhem), dat in september verschijnt. In september 2024 volgt Deel III (De zuidelijke Veluwezoom).

Nieuwsgierig

Karin heeft een grillige loopbaan gehad. Van jongste medewerker op een accountantskantoor, naar vormgever en redacteur van studiemateriaal. Van programmamedewerker binnen de internationale ontwikkelings samenwerking tot zelfstandig ondernemer, webredacteur en planner. Tussendoor veel gereisd, tot in de Stille Zuidzee. Daar verdiepte ze zich via het thema tatoeages in de culturen van de verschillende eilanden. Dichter bij huis dook ze in de geschiedenis van haar Leidse voorouders. "Ik ben nieuwsgierig, wil weten hoe het zit. Toen ik onderzoek deed voor mijn voorouderproject 'Familiesporen' vond ik een goudmijn. Geweldig! Drieduizend pagina's met vondsten die teruggaan tot 1540."

Hoe komt een senior onderzoeker uit Leiden, sinds 2015 wonend in Oosterbeek, op het idee om een boek te schrijven over loopgraven langs de Rijn? Dat komt door de deuren in haar Oosterbeekse woning. Lang verhaal kort: toen Karin zich afvroeg waarom haar kelderdeur zoveel mooier was dan de deur in de hal, vertelden haar burens dat tijdens de oorlog deuren uit de huizen waren gehaald om daarmee de wanden van loopgraven te verstevigen.

"Die loopgraven lagen hier vlakbij. In 2020 zocht ik foto's ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de

Onderzoeker en schrijver Karin van Veen in Pannerden bij het gebouw van Claudius Civilis, dat werd gebruikt als verblijfkamp voor de dwangarbeiders van de loopgraven. Foto: Piet Wijnands.

straat waar ik woon. Toen ik een luchtfoto vergrootte, kwamen de loopgraven tevoorschijn."

Tot op de bodem

Het was het begin van een speurtocht naar het achterliggende verhaal van de loopgraven in de Veluwezoom, Arnhem en de Liemers. "Ik ben er fulltime mee bezig. De mensen die hier vandaan komen, konden er niets over vertellen, behalve dat er inderdaad dwangarbeiders waren geweest." Die dwangarbeiders verbleven in NSDAP-kampen, waarvan de Turmac-fabriek in Zevenaar de grootste was.

Karin dook in archieven en spitte de onderbelichte geschiedenis van de loopgraven tot op de bodem uit. Ze laat onder meer de toenmalige ooggetuigen aan het woord, puttend uit niet eerder gepubliceerde brieven en dagboeken. Haar boek bevat verhalen over Zevenaar (dat nét niet werd ontruimd), Westervoort, Duiven, Groesen, Loo, Pannerden, Herwen, Aerdt, Lobith, Tolkamer, Tuindorp en Spijk. De kernvraag binnen haar onderzoek: Hoe houd je je staande wanneer alle zekerheden van een normaal functionerende maatschappij wegvallen?

'Als in april 1945 de bewoners terugkeren, vragen ze zich af: wat is hier gebeurd?'

Pannerden had op 24 september 1944 de primeur. Het dorp werd als eerste ontruimd. "Daarna werd de Liemers vanuit het westen steeds verder ontruimd. In het spergebied werden geen pottenkijkers geduld. Toch bleven er tot een paar weken voor de bevrijding nog mensen achter, onder andere in steenfabrieken en boerderijen in Pannerden en Loo. Daar werden ze zwaar beschoten."

Historische kringen

Karin heeft veel moeite moeten doen om foto's te vinden. Daarbij kreeg ze veel hulp van de Heemkundekring Rijnwaarden en andere historische kringen. Ook het Liemers Museum stak de helpende hand toe.

"Daardoor heb ik de Liemers goed in het boek kunnen zetten. Juist de kleinere plaatsen krijgen aandacht, met echte, uit het leven gegrepen verhalen. Veel drama, maar er zit ook veel humor in. Een van de zeldzame foto's in het boek is die genomen vanuit het gemeentehuis in Pannerden, naar de kerk

Graafwerk voor de loopgraven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Brandende olietanks op het sporeplacement in Zevenaar.

Nederlandse militairen bij Fort Westervoort in een loopgraaf langs de IJssel. Ze bewaken de Westervoortse brug tijdens de mobilisatie in 1940.

waar de toren vanaf is geschoten."

De vuurlinie en de bijbehorende verhalen raken na de oorlog in de vergetelheid. De meeste dwangarbeiders zwijgen na thuiskomst. Een enkeling schrijft zijn ervaringen op. 'In de hoop dat ze worden herinnerd.' Niet wetend dat zijn wens bijna tachtig jaar

later vervuld zou worden.

Info: Graven in de vuurlinie. Gelderland 1944-1945. Leven in het spergebied langs de Rijn. Deel I De Liemers, 336 pagina's, 130 zwart-wit afbeeldingen en 10 militaire kaarten in kleur. Het boek is verkrijgbaar bij Graven in de vuurlinie, gridvl.nl.